

de SAAMBINDER

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

**GEREFORMEERDE GEMEENTE
OPHEUSDEN**

04 De taal
van de Schrift

09 Artificial
intelligence (AI)

20 Van harte
vergeven

Het verlangen van de bruid

ds. C. Sonneveld, Poederrijen

In het Hooglied wordt de huwelijkse liefde bezongen als een beeld van de liefde tussen Christus en Zijn bruidsgemeente. Al was de bruid van koning Salomo maar een eenvoudig meisje, hij had zijn hart op haar gezet.

► **Ontwaak, Noordenwind, en kom, Gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien.**

Hooglied 4:16a

Zo is het ook met de geestelijke bruid. Ze is zwart, doch liefelijk. Zwart in zichzelf, maar liefelijk in de Heere! De Bruidegom getuigt van haar schoonheid. O, Hij verlangt naar haar en roept haar toe: 'Kom bij Mij van de Libanon af!' Hij vergelijkt haar met een tuin of hof. Wat een groot verschil met wat we

lezen in Lukas 11:21. Daar vergelijkt Christus het mensenhart met een hof die bewaard wordt door de satan, de sterkgewapende. Alles is in diepe rust. Het is de stilte van het graf. Maar nu is er Eén Die sterker is dan hij: Christus! En als Hij komt in het uur van Gods welbehagen, dan zal Hij overwinnen. Dan moet de dood wijken voor het leven. En dan wordt een hof vol onkruid herschapen in een hof van Eden.

Daar mocht nu de geestelijke bruid in delen. In zichzelf was ze een dorre woestijn, maar haar hof werd besproeid met het bloed van Christus en de wateren des Geestes. Daarom alleen kon de hemelse Bruidegom zeggen: 'Mijn zuster, o bruid, gij zijt een besloten hof, een besloten wel, een verzegelde fontein!'

Ontwaakt verlangen

Wat is het antwoord van de bruid? Het liefdesverlangen is ontwaakt. Ze zegt: 'Ontwaak, Noordenwind, en kom, Gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof!' Als de Koning haar zo'n besloten hof noemt, gaat ze niet de hoogte in. Ze buigt nog dieper. Ach, ze ziet zoveel waardigheid in God en zoveel onvolmaaktheid in zichzelf dat ze uitroept: O Heere, als het waar is dat ik zo'n hof ben, doorwaai dan mijn hof, opdat zijn specerijen uitvloeien! 'Ontwaak, Noordenwind, en kom, Gij Zuidenwind!'

De wind is hier een beeld van de Heilige Geest in Zijn onwederstandelijke werking. Zegt Jezus het niet: 'De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet vanwaar hij komt en waar hij heengaat; alzo is een iegelijk die uit de Geest geboren is?' Dat ziet op het soevereine van Zijn werk. Het ziet ook op het kracht-dadige ervan. Denk aan het geluid als van een geweldige gedreven wind dat gehoord werd op de Pinksterdag. Hoe nodig is die werking van Gods Geest, ook voor ons. 'Ontwaak, Noordenwind, en kom, Gij Zuidenwind!' De noordenwind in Israël, komend

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE OPHEUSDEN

Op 21 december 1888 wordt er in Opheusden door ds. E. Eisma een Nederduitsch Gereformeerde Kerk geïnstitueerd. In 1894 sluit deze gemeente zich aan bij de Kruisgemeenten. Na ruim 62 jaar aan de

Rijnbandijk bijeen te zijn gekomen, betreft men op 9 maart 1951 een nieuw kerkgebouw aan de Kerklaan. Nadat er in 1956 een scheuring heeft plaatsgevonden, komen de 'synodalen' eerst enige tijd bijeen in de zaal van M. van Sullichem aan de Dorpsstraat, waarna zij in 1958 een houten kerkje aan de Kastanjelaan betrekken. Op 15 december 1971 neemt ds. J. Karens een nieuwe kerk aan de Reigerstraat in gebruik. In de loop der jaren wordt dit kerkgebouw verschillende keren uitgebreid. Op 2 maart 2016 neemt ds. G.M. de Leeuw het huidige kerkgebouw (met 1750 zitplaatsen) in gebruik met een preek over 1 Timótheüs 3:14-15. De geschiedenis van de gemeente is beschreven in 'Herdenk de trouw' en in 'Van geslacht tot geslacht'. Het aantal belijdende leden bedraagt 941, het aantal doopleden 880.

van het Libanongebirge, is een koude wind. In de wintertijd kan zij bijzonder guur en soms ook stormachtig zijn. De zuidenwind daarentegen is anders. Komend vanuit de woestijn, is zij een zachte, warme wind. Zij maakt dat nieuw leven kan uitspruiten en opbloeien. En nu zijn ze allebei nodig: de noordenwind en de zuidenwind. Als alleen de eerste waait, zal dat verkillend werken. Maar als alleen de laatste waait, zal het te broeierig worden en zal wildgroei het gevolg zijn.

De bruid is wel het eigendom van Christus, maar haar hof moet telkens weer doorwaaid worden.

Zo is het ook in geestelijk opzicht. Als de scherpe noordenwind der ontdekking niet waait, is er geen behoefte aan genade en geen plaats voor Christus. Maar als de zuidenwind der vertroosting er niet bijkomt, zal de ziel der bekommerden bezwijken van verlangen en verdriet.

Overtuigen van zonde

Hebt u al kennism gemaakt met de noordenwind, met die Geest der uitbranding en des oordeels? Daar begint de Heere toch mee? Als Hij gaat overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel, kunnen wij wel proberen ons te bedekken met de vossen van onze eigengerechtigheid, maar die koude noordenwind blaast er dwars doorheen.

Wij trachten ons wel te warmen aan onze gevoelens, maar de noordenwind legt alles bloot wat geen God en Christus is. Het wordt omkomen! Hoe zalig is het dan wanneer de zuidenwind gaat waaien. Wanneer de Heere komt in het suizen van een zachte stilte. Wanneer Hij de beloften van Zijn goedertierenheid brengt op een verbroken hart. Wanneer de Heilige Geest Christus gaat openbaren in het Evangelie van vrije genade, zodat de zondaar op Hem verliefd wordt. Wanneer Hij op Gods tijd de ziel drijft in de armen van de Zaligmaker, zodat ze mag instemmen met de bruid: 'Zulk een is mijn Liefste, ja, zulk een is mijn Vriend, gij dochteren van Jeruzalem.' O, wie kan dat wonder uitspreken? Waar Adam de hof verspeeld heeft in moedwillige ongehoorzaamheid, daar wilde Christus in de hof van Gethsémané kruipen onder de last van Gods toorn om de schuld uit te delgen. Gaat uw hart naar Hem uit? Ach, de Heere doet geen half werk. De wintertijd gaat vooraf aan de lentetijd, maar die liefelijke tijd zal zeker komen. 'Ontwaak, Noordenwind, en kom, Gij Zuidenwind!' Die bede blijft nodig, ook in de verdere weg. De bruid is wel het eigendom van Christus, maar haar hof moet telkens weer doorwaaid worden. Het kan zo ingezonken zijn, zo doods en zo onvruchtbaar. Gods kinderen reizen over 'Betoverde Grond'. Het gevaar is zo groot dat ze in slaap vallen, samen met de dwaze maagden. Hoe nodig is het dan dat er weer een frisse wind opsteekt. Dan wordt de lucht gezuiverd van kwade dampen.

Zo komt er opwas in de kennis en de genade van de Heere Jezus Christus. En zo zullen de specerijen uitvloeien in de hof van de bruid. Niet haar specerijen, maar Zijn specerijen. Het zijn de heerlijke balsemgeuren waardoor de Bruidegom wordt aangetrokken. Ze zijn welriekend voor Hem. Ook voor u? Die liefdegeur moet elk tot liefde nopen! ♦

Uit:
HET ABC VAN HET GELOOF
dr. A. Comrie
(uitg. De Banier, 2016).

D

DRAGEN

Vervolgens wordt het geloof ons voorgehouden onder de benaming 'dragen'. Dat is een heel passend begrip als we letten op de reikwijdte van het grondwoord 'heëmin', waarvan het wordt afgeleid. Schindlerus* en anderen zeggen dat het betekent: 'zich laten dragen in de armen', zoals een peuter zich in de armen van zijn moeder werpt om door haar opgepakt en gedragen te worden. In Spreuken 8:30 wordt het woord ook weergegeven door 'voedsterling', zo ook op veel andere plaatsen.

Hieruit kunnen we de volgende zaken naar voren brengen:

- a. Door de genade van het geloof is er een bepaalde, niet onder woorden te brengen bekendheid en vertrouwelijkheid met Jezus als de Toeverlaat van Zijn volk, waardoor het kleine kind en zelfs de zuigeling in de genade Hem onder alle anderen kent. Dit wordt ook duidelijk gemaakt in Johannes 10 vers 27, waar Christus zegt dat Zijn schapen, de ware gelovigen, Zijn stem kennen. Dat is figuurlijk gesproken iets wat in het geestelijk leven is ingeschapen; iets wat beter ervaren kan worden dan dat het onder woorden kan worden gebracht. Er is iets in de ware gelovigen waardoor zij zó vertrouwd met Hem zijn dat zij kunnen zeggen: 'Deze is mijn Liefste, Deze is mijn Vriend; zie, Hij komt' (zie Hoogl. 2:8). Zodra Christus tot de vrouw 'Maria' zei, kende zij Hem; zij wil zich in Zijn armen werpen en Hem omhelzen, en zij roept uit: 'Rabbouni, Meester!' ▶

- b. De genade van het geloof zorgt ervoor -althans, zolang het geloof werkzaam is- dat de gelovige benauwd en bang is voor andere voedsters. O, al kwam de wereld met al haar verlokkingen op hem af, en al wist de duivel hem alle aantrekkelijkheid daarvan voor ogen te toveren, dan zou hij nog uitroepen: 'Al geeft iemand mij al het goed van zijn huis voor deze liefde, ik zal hem ten enenmale verachten!' De taal van het geloof luidt: 'Wie heb ik nevens U in de hemel?' (zie Ps. 73:25). Behalve naar U verlangt mijn ziel niets anders op de aarde!
- c. Hoewel men die kleine in het geloof met geweld uit de armen van Christus probeert te trekken, houdt de genade van het geloof hem toch vast. Hij schreeuwt en huilt wel vanwege het geweld dat op hem wordt uitgeoefend, en zegt: 'Ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg!' (zie Jes. 38:14). Ja, het huilen en treuren zal niet ophouden, behalve wanneer Jezus het lammetje in Zijn armen en in Zijn schoot draagt (zie Jes. 40:11).
- d. Zolang de genade van het geloof enigszins werkzaam is, houdt zij de gelovige in een kinderlijke gestalte, waarin hij zijn machteloosheid ervaart. Als hoogmoed en trots in het geding komen, als men op eigen benen wil staan, en zijn eigen zin doen, dan is dat een teken dat het geloof niet werkzaam is. God laat degenen bij wie het zo gesteld is wel toe om op eigen benen te staan en laat hen ook wat lopen, totdat zij hun hoofd stoten, ondersteboven tuimelen en zich ernstig verwonden. Dan moeten zij met schaamte terugkeren. Dat klein-zijn en dat ervaren van eigen machteloosheid is nu juist het wezenlijke van het geloofsleven. Het gaat erom zich als een machteloos lammetje in de armen van Christus te laten dragen en in Zijn schoot te liggen (zie Jes. 40:11).

* *Duits Hebraïcus (1543-1604).*

► wordt vervolgd

De taal van de Schrift

ds. P.J. de Raaf, Boskoop

We leven in een tijdperk van enorme veranderingen. Opvattingen en gebruiken die eeuwenlang hebben standgehouden, worden in een razendsnel tempo vervangen door moderne gedachten en gewoonten.

De kloof tussen de boodschap van de Bijbel en het maatschappelijk leven wordt alleen maar groter. In iedere tijd is het daarom nodig dat onze opvattingen en levenspraktijk naast de norm van Gods Woord gelegd worden. Zodat het hele leven voor het eerst en steeds weer bekeerd zal worden. Met het gebed van Psalm 119 vers 5: 'Och, dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren!'

Op verzoek van de redactie willen we in vier artikelen stilstaan bij de rolverdeling tussen man en vrouw. In dit eerste artikel wil ik enkele gegevens uit de Schrift over de rolverdeling man/vrouw samenvattend weergeven. In de vervolgartikelen zullen we stilstaan bij de rolverdeling in de huisgodsdienst, in de opvoeding en in betaald werk.

In de schepping

Op de eerste bladzijde van de Bijbel lezen we al dat de Heere twee soorten mensen geschapen heeft: man en vrouw (Gen. 1:27). De hele mensheid valt in deze twee groepen uiteen. Natuurlijk zijn niet alle mannen en vrouwen gelijk. Er zijn grote verschillen in uiterlijk, karakter en interesses. De ene man is stoerder en de andere zorgzamer. Er zijn emotionele vrouwen en nuchtere vrouwen. Maar bij

alle onderlinge verschillen, zijn man en vrouw alleen al lichamelijk duidelijk verschillend.

De genade die Christus door Zijn Geest verheerlijkt in levens van mannen en vrouwen zal zichtbaar worden in hun opstelling en verhouding tot elkaar.

In Genesis 2 wordt ons geopenbaard dat de man als eerste is geschapen. Vervolgens sprak de Heere: 'Het is niet goed dat de mens alleen zij' (Gen. 2:18). De schepping was niet volmaakt zolang de man alleen was. Om de schepping compleet te maken, heeft de Heere de vrouw geschapen: 'Ik zal hem een hulpe maken, die als tegen hem over zij'. Hier wordt de eerste rolverdeling door de Heere Zelf aangebracht. De vrouw

is geschapen om een hulp te zijn voor de man. Laten we niet denken dat dit ook maar iets met onderdrukking te maken heeft. Voor de zondeval was daar echt geen sprake van. Anders had de Heere niet gezegd dat het zeer goed was (Gen. 1:31). De vrouw is een hulp tegenóver de man. Op gelijke hoogte dus. Hij heeft haar nodig en zij vult hem aan. Samen zijn zij compleet.

Na de zondeval

Genesis 3 vertelt ons over de vreselijke zondeval. Adam en Eva hebben van de boom gegeten en zich van God losgescheurd. Ze wilden als goddelozen door het leven gaan. Zonder God zijn wij verdorven. En dit bederf dringt door op alle terreinen van het leven. Na de zondeval krijgen man en vrouw geen ándere rol van de Heere, maar komen de gevolgen van de zonde openbaar in hun levensroeping (Gen. 3:16-19).

Heel duidelijk lezen we in deze verzen over de verschillende taken van man en vrouw. Tegen de vrouw spreekt de Heere over het krijgen van kinderen en het innemen van haar plaats onder de heerschappij van de man. Richting Adam klinkt de roeping om de aarde te bewerken en te zorgen voor het inkomen van het gezin. Dit zijn dus geen tijdgebonden opdrachten, die in 2024 achterhaald zijn. Het zijn de inzetten van de Heere. Wie godvrezend wil leven, zal biddend zoeken naar de weg om deze tijdloze bevelen in 2024 gestalte te geven.

In de genade

Hoewel Eva als eerste heeft gegeten van de verboden vrucht, viel de hele mensheid pas in de zonde toen verbondshoofd Adam ook gegeten had. We zien na Genesis 3 hoe de zonde voortwoekert in de levens van mannen én vrouwen. Denk alleen maar aan de verschillende zwarte bladzijden in het huwelijksboek van Abraham en Sara! Zelfs in dit huwelijk tussen twee kinderen van God gaat heel veel mis, ook in de onderlinge

verhoudingen. Tegelijkertijd zien we hoe de genade van de Heere zich óók uitstrekt naar mannen en vrouwen. De volgelingen van de Heere Jezus waren niet alleen de mannelijke discipelen, maar er waren ook vrouwen die Hem dienden (Luk. 8:2,3). In zijn betoog over de vrije genade in Christus mag Paulus dan ook zeggen: ‘...daarin is geen man en vrouw. Want gij allen zijt één in Christus Jezus’ (Gal. 3:28). Mannen én vrouwen worden behouden op dezelfde manier: door het geloof in Christus.

Laatstgenoemde tekst wordt tegenwoordig vaak misbruikt om te betogen dat alle traditionele rolpatronen van man en vrouw in het Nieuwe Testament zijn opgeheven. Toch vinden we juist in het Nieuwe Testament heel duidelijke voorschriften voor de verschillende taken die mannen en vrouwen hebben. Het is zelfs een heel belangrijk en herhaald thema in de apostolische brieven (bijvoorbeeld

1 Korinthe 14, Efeze 5, Kolossenzen 3, Titus 2 en 1 Petrus 3). De genade die Christus door Zijn Geest verheerlijkt in levens van mannen en vrouwen zal zichtbaar worden in hun opstelling en verhouding tot elkaar. De Bijbelse verhouding tussen mannen en vrouwen, die wortelt in de schepping en bekrachtigd is na de zondeval, wordt door de genade niet uitgewist of omgekeerd, maar juist vernieuwd. Zó mogen mannen en vrouwen door genade iets weerspiegelen van de verhouding tussen Christus en Zijn bruidsgemeente. ♦

Vragen

1. *Waar ligt uw roeping als man of vrouw?*
2. *Op welke manier wordt u beïnvloed door de tijdgeest en waar wringt dit met uw Bijbelse opdracht?*
3. *Kunnen anderen in uw levenshouding merken wat genade uitwerkt?*

► wordt vervolgd

► Op de eerste bladzijde van de Bijbel lezen we al dat de Heere twee soorten mensen geschapen heeft: ‘Man en vrouw schiep Hij hen’.

Uw stem laten horen

Namens de redactie van De Saambinder, ds. G.J. van Aalst, Nieuw-Beijerland

Misschien bent u niet zo in de politiek geïnteresseerd. Het probleem is alleen dat de politiek wel alles met óns te maken heeft. U hebt waarschijnlijk - net als ik - niets met dat logge, bureaucratische Europa.

Ver van ons bed? Daar vergist u zich in. Het blijkt helaas dat Europa wel steeds meer met ons te maken heeft. Dus wat moet je doen op 6 juni, wanneer de verkiezingen voor het Europese parlement worden gehouden? Slechts vanuit het Woord Gods willen we u wat aanreiken, tot vorming van het geweten.

Op de knieën

Het tijdsgewricht waarin we leven is zeer ernstig. Dat behoeft geen verduidelijking. De situatie van ons kleine vaderland in dat grote Europa en in de grote wereld is zeer wankel. Wat staat ons dus te doen? Allereerst: we moeten op de knieën! In de stilte van de afzondering, in de schuld voor God. Net als Daniël, in de puurheidse samenleving van Babel, waarin hij zijn weg moest vinden. Laten we allereerst op weg naar 6 juni onze stem dáár laten horen! Laten we daar belijden: 'en wij hebben gezondigd en hebben onrecht gedaan, en goddeloos gehandeld en gebelleerd, met af te wijken van Uw geboden en van Uw rechten' (Dan. 9:5). Wij hebben de kostbare erfenis van onze voorvaders verkwanseld. Persoonlijk en kerkelijk past ons diep te buigen. Ook vanwege de oppervlakkigheid en onderlinge verdeeldheid. Waar is de teerheid van de eerste bede: 'dat om mij Uw Naam niet zal worden gelasterd, verzwegen of genegeerd, maar veeleer beleden en geëerd zal worden'. In heel mijn denken, doen en laten. Daar gaat het allereerst om! Wéégt Gods Naam en

Zijn zaak op ons hart? En dat in de levenspraktijk van elke dag?

In Babel

Wat zou Daniël doen? Thuisblijven, denkt u? De boel de boel laten? Alles maar laten lopen, want er deugt immers allemaal niets van? Nee, de teer levende Daniel wist zijn verantwoordelijkheid en gaf daaraan gestalte in de praktijk van een puurheidens overheidsapparaat. Daarin kon hij in zijn eentje ook niet veel uitrichten. Dat wist hij heel goed. Maar nadat hij op zijn knieën gelegen had ging hij er weer opuit. Om in totale afhankelijkheid van de Heere zijn taak te verstaan in de samenleving, die totaal van God vervreemd was.

De Schrift

Welke houding ten opzichte van de overheden spreekt er uit de woorden van de Zaligmaker Zelf: 'Geef

de keizer wat des keizers is...?' (Luk. 20: 25). Denkt u dat die keizer zo christelijk was? Hoe stelt u zich de overheid voor waarvoor Paulus respect vraagt in Romeinen 13? Beseffen we wel wat Petrus bedoelt met 'zijt de menselijke ordening onderdanig, om des Heeren wil, hetzij de koning... eert de koning'. (1 Petrus 2: 13-17). Daarmee wordt letterlijk ook in die tijd bepaald geen christelijke vorst bedoeld. We gaan toch niet praktiseren alsof deze Schriftgedeelten alleen voor die tijd golden? Geef u het antwoord maar, voor Gods aangezicht. Laat deze Schriftgedeelten wel ons geweten vormen.

Wat deed Debora in de nood van een bange tijd? U kunt het lezen in het boek Richteren (hoofdstuk 4 en 5), dat het een tijd was waarin iedereen deed wat goed was in eigen ogen. Wat deed Esther in de crisis waarin het volk verkeerde? Om niet meer te noemen, waartoe heeft Guido de Brès bij zijn terechtstelling opgeroepen? Om onze verantwoordelijkheid te verstaan in een tijd van verwarring en een vijandige overheid. NGB-artikel 36 is daarin duidelijk. Daar spreekt onze geloofsbelijdenis.

Daarom alleen

Dus, op de knieën, en allemaal schuld belijden. Laat de Héére zo uw stem horen. Ik hoop van harte dat u/jij daarna uw stem voor de ménsen laat horen. Al is ons stemmetje nog zo zwak. Maar zwijgen of daardoor meewerken dat Gods Naam bij monde van onze SGP niet meer klinkt, dan laad je een grote verantwoordelijkheid op je. Zou het (mede) tot zwijgen brengen van die stem niet een zonde van nalatigheid kunnen zijn? Meewerken aan (ver)zwijgen van Zijn Naam. Want het gaat niet om onze kracht, maar om Gods Naam. Daarom, met alle klem wil ik u oproepen: laat uw stem horen. Zeker nu! Of je jong bent of dat u ouder bent, ga. Ter wille van Gods Naam in het publieke leven, verloochenen die niet. Want Hij is het waard om geëerd en beleden te worden. Op alle plaatsen. U mag uw gevoelens hebben, uw eigen gedachten en bezwaren, maar ga toch maar zuchtend. Belijd waar u staat. Laat uw stem horen voor God én mensen. ♦

Sterke ik-gerichtheid

W. Fieret, Leerdam

Een leidinggevende organiseert een bijeenkomst ter verbetering van de gang van zaken in zijn bedrijf.

Zijn medewerkers staan naast elkaar. De leidinggevende zegt, terwijl hij op een doel wijst dat achter in de zaal hangt: 'Wie daar het eerst is, is de beste'. Hij wil daarmee zeggen dat de mensen die de beste prestaties leveren, bij hem in hoog aanzien staan. De medewerkers zijn vanaf dat moment geen collega's meer, maar concurrenten. In plaats van samenwerking is er een sfeer van ellebogenwerk ontstaan. Het paard achter de wagen.

Er zijn inmiddels veel bedrijven waar de mensen niet meer gezamenlijk eten. Daar is geen tijd voor. Daarom: tussendoor hapsnap een boterham. Even naar het bureau van een collega lopen om van gedachten te wisselen is grotendeels vervangen door het sturen van een mailtje of appje. Dat kost minder tijd. Veel mensen ervaren dat ze altijd 'aan' staan. Tussen twee haakjes: zo'n druk beperkt de kwaliteit van het werk.

Geen erkenning

Onze prestatie maatschappij werkt vereenzaming in de hand. Want ik

moet scoren. Het draait dus, zoals we in het vorige artikel zagen, vooral om het 'ik'. Die sterke ik-gerichtheid komt tot uiting in alle sectoren van het leven. Onderzoek heeft bijvoorbeeld uitgewezen dat in populaire Engelstalige liedjes de woorden 'I' [ik] en 'me' [mij] de laatste jaren veel vaker voorkomen dan 'we' [wij] en 'us' [ons]. Dat onderzoeksresultaat is veelzeggend. Hoe meer aandacht voor het zelf, hoe minder oog voor de medemens.

Dat heeft uiteraard veel te maken met eenzaamheid. Die emotie zetelt diep in ons binnenste en heeft een grote invloed. Door eenzaamheid komt het gevoel van welbevinden onder druk te staan. Dat werkt door op zowel de geest als het lichaam. Mensen kunnen gemakkelijk in een spiraal van elkaar versterkende negatieve gevoelens terechtkomen met depressieve klachten tot gevolg. Die klachten liggen vaak op het gebied van het sociale leven. Als er met weinig mensen verbinding is, kan dat ernstige gevolgen hebben.

'Er is niemand die mij mist, ik krijg

geen waardering, ik doe niets goed, waarom ben ik eigenlijk op de wereld?' zijn veel gehoorde verzuchtingen. Die klachten horen bij de zogenaamde vernauwing van interpersoonlijke relaties. Daar hoort eenzaamheid bij.

De bekende geestelijk-verzorger Marinus van den Berg schrijft in zijn boekje "Ode aan de eenzaamheid" een aangrijpend voorbeeld uit zijn praktijk. Het gaat over een vrouw die zich zo eenzaam en wanhopig voelde dat ze niet meer verder wilde leven. Ze verliet haar huis en besloot niet meer terug te keren. Om bij het spoor te komen, moest ze een drukke weg oversteken. Aan de kant van die weg kwam een kind naast haar staan en vroeg: 'Mag ik uw hand even vasthouden, mevrouw? Ik vind het eng om hier alleen over te steken'. De vrouw gaf het kind een hand. Ze staken samen over en bereikten veilig de overkant. 'Dank u wel, mevrouw', zei het kind en liep verder.

De vrouw zei tegen haar hulpverlener dat ze zich omgedraaid had en terug naar huis was gelopen. Ze was voor dat kind van betekenis. Dat kind had de hulp van de vrouw nodig en was op haar aangewezen. Haar aanwezigheid was zinvol.

Waarde van het gezin

Eenzaamheid kan niet alleen met pillen bestreden worden. Betrokkenheid op en aandacht voor elkaar zijn onmisbaar, ook in de opvoeding. Mensen zijn niet alleen voor zichzelf op de wereld. Ze worden geboren en groeien op in de kleinste samenlevingsvorm, het gezin.

Wijlen ds. M.A. Mieras, oudgereformeerd predikant, bracht dat in een preek over het vijfde gebod kernachtig onder woorden: 'De Heere God is van stonde aan begonnen om vanuit het richtsnoer van dit vijfde gebod een staat [samenleving] op te bouwen en de kracht daarvan lag in de cel, dat is in het huisgezin'. Het weten om ergens bij te horen, is een goed medicijn tegen eenzaamheid.

In de volgende aflevering besteden we aandacht aan de relatie tussen de digitalisering en eenzaamheid. ♦

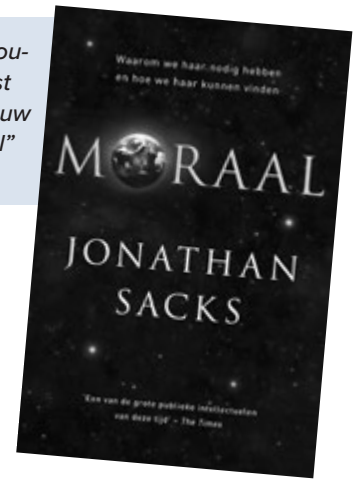
► De prestatie maatschappij werkt vereenzaming in de hand.

► wordt vervolgd

Toekomst voor de moraal

S. Brons-van der Wekken, Moerkapelle

In de serie 'Mijn boek' schrijven zes vrouwen over herinneringen aan hun meest geliefde boek. Vandaag deel 2: Mevrouw S. Brons-Van der Wekken over "Moraal" van Jonathan Sacks.

Over de vraag wat mijn mooiste boek is, heb ik langer moeten nadenken. In de uitnodiging stond al vermeld: 'na de Bijbel natuurlijk'. Een keuze maken uit zoveel boeken die ik in de loop van de tijd gelezen heb, is lastig.

In de categorie geestelijk onderwijs zou ik kiezen voor Teellincks boek "Het geestelijk sieraad". Omdat dit al besproken is in De Saambinder, net als diverse andere voorkeursboeken, neem ik een boek over de maatschappij: "Moraal" van de Britse opperrabbin Jonathan Sacks (uitg. KokBoekencentrum). Het is pittige kost, maar wat mij betreft heel leerzaam.

Sacks noemt veel behartenswaardige dingen in zijn boek. Ik kan er hier alleen enkele treffende aanstippen. Om te beginnen noemt Sacks de essentie van ons mens-zijn: zorgen voor elkaar. Dit had ik me nog niet eerder zo gerealiseerd, al wijst het gebod om de naaste lief te hebben natuurlijk in die richting. Mensen komen tot hun bestemming als ze God liefhebben boven alles en hun medemens zoals zichzelf.

Sacks stelt dat het zeer kwalijk is dat de ik-gerichtheid van tegenwoordig ons mens-zijn naar beneden haalt. Bij het accent op 'ik' en achteruitgang van 'wij' ontstaat er isolement. De maatschappij verbrokkelt omdat er geen gedeelde moraal meer is. De prijs voor het verlies van moraal is groot: verscheurde relaties, niet meer functionerende politiek, middelengebruik, depressie, eenzaamheid, etc.

Hebzucht zonder moraal

Treffend stelt Sacks aan de kaak

dat marktwerking hebzucht creëert zonder moraal. De consumptiemaatschappij boort ontevredenheid aan. Je bent een economische eenheid: het gaat om wat je verdient of kunt kopen in plaats van om eerlijkheid of integriteit. Hebzucht staat haaks op zelfbeheersing of het beoefenen van deugden die samensmeden en vertrouwen creëren.

Sacks stelt verder dat we in een post-truth (na-waarheid) tijdperk leven. Er is namelijk geen reden meer om waarheid te spreken als er geen moraal meer is. Tegelijkertijd is er intolerantie voor waarheid. De publieke opinie gaat niet zozeer over feiten als wel over emotie die voluit ruimte moet krijgen. Zo kan iemand op de universiteit zich bijvoorbeeld niet meer vrijuit over omstreden thema's uitspreken. Wie niet meegaat in woke-denken, wordt beschouwd als onderdrukker, is schuldig en verliest spreekrecht. Daarmee gaat vrijheid van meningsuiting verloren, namelijk het recht om mensen te vertellen wat ze niet willen horen.

Waarom ik dit zo'n goed boek vind? Het is verrijkend om vanuit de invalshoek van moraal te lezen welke tendensen de samenleving ondermijnen en ons uiteindelijk ontmenselijken. Daarbij is het een verademing dat de moraal die Sacks voor ogen staat, in veel opzichten dicht bij ons geloof

ligt. Met hem delen we het hele Oude Testament. Het hoeft niet te verbazen dat hij religie weer meer plaats in het publieke domein wil geven. Want religie helpt om vertrouwen te hebben in mensen die je eerder niet kende. Religie kijkt verder dan je eigen belang en kent een samenhangende moraal met deugden waarvoor mensen willen gaan. Mensen zijn aan elkaar gegeven en kunnen een verbond sluiten om wederzijds te verbinden en trouw te blijven, ook als dat zelfverloochening en zelfopoffering vraagt.

Tegen de tijdgeest

Dit boek helpt om de huidige tijd te begrijpen, maar geeft ook richting hoe het anders kan. Het bemoedigt om niet met de stroom van de tijdgeest mee te zwemmen, maar ergens voor te staan.

Wat volgens Sacks nodig is, is onvoorwaardelijke liefde voor de medemens waarvoor je weer gaat zorgen en dus weer meer mens wordt. Het is nodig dat we ons begrenzen en 'nee' zeggen tegen aanlokkelijke dingen die op langer termijn verkeerd uitpakken. Sacks stimuleert om verantwoordelijkheid te nemen en keuzes te maken die ertoe doen. Daarmee wijst hij een weg naar hoop. Hij ziet toekomst voor de moraal die in de westerse cultuur helaas is kwijtgeraakt. Hij weet daarmee te inspireren, ook zonder dat de lezer het Joodse geloof met hem deelt. Christenen mogen daarbij bidden om hulp van Hem Die wonderen kan werken in onze samenleving en de wet heeft vervuld. ♦

► volgende week deel 3

Artificial intelligence (AI)

ds. G. Clements, Gouda

Technologie lijkt iets wat alles bepalend is in onze samenleving. Velen kijken met ontzag naar de resultaten van de wetenschap.

Het mensdom lijkt tot alles in staat: reizen naar de ruimte, hoogontwikkelde medische apparatuur en een onbegrensde digitale cloud. Technologische vernieuwingen hebben overigens niet alleen een glanzijde, maar meestal ook een schaduwzijde. De uitvinding van het wiel maakte de snelle strijdswagen mogelijk, de uitvinding van de boekdrukkunst de verspreiding van dwalingen. De Joods-christelijke schrijver Isaïc da Costa schreef over de boekdrukkunst: het is een stap naar de hemel en een stap naar de hel. Moeten we die conclusie ook weer trekken bij de laatste technologische vernieuwing: kunstmatige intelligentie?

Wat is kunstmatige intelligentie?

Er wordt regelmatig gepubliceerd over de voordelen van kunstmatige intelligentie, 'artificial intelligence' (afgekort 'AI'). Wat is AI precies? De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) geeft de volgende omschrijving: 'Artificial Intelligence' zijn systemen die data analyseren en op zelfstandige wijze actie ondernemen.' Het zijn slimme, zelflerende systemen die autonoom kunnen handelen. Kunstmatige intelligentie herkent patronen, trekt conclusies en doet statistische voorspellingen die vaak erg nauwkeurig zijn. Zo kan een dokter veel sneller de ziekte van Alzheimer zien opkomen dan met het blote oog mogelijk is.

Schaduwzijde

Toch is er ook een andere kant. Het opsporen van data en de snelle

verwerking ervan is zeker niet neutraal. Zonder dat we het ons realiseren, kunnen bepaalde visies en oordelen door AI worden uitvergroot. Ook moeten we ons afvragen hoe AI zich in de toekomst zal ontwikkelen: staat de techniek ten dienste van de mens of wordt de mens slaaf van de uitkomsten van de techniek? De meerderheid in de samenleving stelt zich deze ethische vragen niet meer, wat op zich al verontrustend is. We zien een onkritisch gebruikmaken van de mogelijkheden van de wetenschap op allerlei gebied, zoals de reageerbuisbaby, het verbouwen van je lichaam en het ingrijpen in chromosomen van ons DNA. Hoe zelfstandiger AI opereert, des te dringender de vraag naar onze menselijke verantwoordelijkheid wordt.

Babelcultuur

Prof. H. van Riessen, een gereformeerd filosoof, waarschuwde reeds in het midden van de vorige eeuw tegen de ideeënloze vertechnering van de samenleving. Normen worden overboord gezet, in het bijzonder de waarden en normen van de Bijbel. Daarvoor in de plaats komt een toenevend vertrouwen op de resultaten van de wetenschap. De wetenschap ontwikkelt zich als een nieuwe toren van Babel. Misschien, zo is de diepste gedachte, zul-

len wij ooit bij machte zijn de wereld tot een paradijs te maken en zelfs de dood overwinnen.

Het is opmerkelijk dat de torenbouw van Babel niet eindigde met een aardbeving of bliksem, maar met spraakverwarring. Het hoogmoedige project viel stil omdat de bouwers elkaar niet meer verstonden. Datzelfde zien we vandaag gebeuren bij de moderne mens. Hij meent alles onder controle te hebben maar er is tegelijk verwarring alom.

In de beleidsvoornemens van de laatste kabinetten gaat het steeds over welvaart, en materiële zekerheid en individuele vrijheid. En toch kan men het maar niet eens worden. Eigenlijk is er van een voortdurende kabinetscrisis sprake. Bij alle vooruitgang groeit er een algemeen gevoel van onbehagen en onzekerheid. Er zijn zorgen die ons ver boven het hoofd groeien. Oorlogen, klimaatvervuiling, eindige bronnen, gezagloosheid en opstand. Waar is het kompas van Gods Woord gebleven, dat ons eeuwenlang de weg wees? De toren van Babel wankelt!

Ook de kunstmatige intelligentie zal de wereld niet uit de crisis redden. Bij alle kennisvermeerdering is er één ding dat de moderne mens ontbreekt: Wijsheid. 'De vreze des HEEREN is het beginsel der wijsheid.' (Ps. 111:10) 'En indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt' (Jak. 1:5). ♦

► Babelcultuur

Geestelijke noties

ds. G.W.S. Mulder, Ridderkerk

De zeven werken van barmhartigheid zijn praktisch van aard. Nu is de praktijk belangrijk. Maar er is een geestelijke kant aan verbonden. Hoe heeft dit in de kerkgeschiedenis een plaats gekregen?

In de oude traditie van de kerk zijn ook zeven geestelijke werken van barmhartigheid benoemd.

1. De onwetenden onderrichten
2. In moeilijkheden goede raad geven
3. De bedroefden troosten
4. De zondaars vermanen
5. Het onrecht geduldig lijden
6. Beledigingen vergeven
7. Voor de levenden en overledenen bidden

In deze opsomming blijkt duidelijk oog voor geestelijke behoeften van de mens. We hebben volgens de Bijbel niet alleen een lichaam, maar ook een ziel. Het kost niet veel moeite om deze geestelijke werken met Bijbelteksten te onderbouwen. Behalve de laatste. Want bidden voor de overledenen is niet naar de Schrift. Bij het sterven wordt ons lot voor eeuwig beslist.

Augustinus

In deze opsomming valt op dat ook nu alle nadruk valt op het geloof als een leven van daden. De vorige keer zagen we hoe dit gold in lichamelijk en praktisch opzicht. Maar nu moeten we ten aanzien van het geestelijke in dezelfde spiegel blikken. Onmiskenbaar zijn aan het geloof daden verbonden, die mogen we zelfs geloofsdaden noemen. Maar wie geloof enkel als werken ziet, gaat voorbij aan het meest wezenlijke. Het geloof verenigt de ziel op het allernauwst met Christus. 'En dat niet

uit u, het is Gods gave' (Ef. 2:8).

De rij van geestelijke werken is al ontstaan in de tijd van de Vroege Kerk. Denk aan Origines (ca. 185–ca. 253) en Augustinus (354–430). Laatstgenoemde verwijst in zijn geschriften veelvuldig naar de werken van barmhartigheid. Bij hem vinden we krachtige uitspraken over Gods verkiezende liefde en vergevende genade. 'Heb erbarmen met mij, ik arme! Zie, ik verheel mijn wonden niet: Gij zijt de arts en ik ben ziek; Gij zijt barmhartig en ik erbarmelijk' ("Belijdenissen" X, 28,39).

Geestelijke armoede

Paus Franciscus ziet de zeven werken van barmhartigheid als een manier om ons geweten wakker te schudden. Dat is nodig om door te dringen tot hart van het Evangelie. Ook is waar dat arme mensen Gods barmhartigheid ontvangen. Maar hier missen we de diepe tonen van Gods Woord. Hoeveel armoede er in de wereld ook is, geestelijke armoede is groter. En daar ligt de oorzaak van alle ellende. Bent u hieraan al ontdekt? De Heere Jezus droeg de rijke jongeling op zijn rijkdom onder de armen te verdelen. Maar hij ging bedroefd heen. Hij miste de liefde. De zondares zalfde Jezus' voeten met zeer kostbare olie. Kent u het geheim van dit geloof, dat door de liefde werkende is? Zij zocht in Jezus' dood haar leven. ♦

► wordt vervolgd

Werk 4: De naakten kleden

Is dit wel nodig? Want wie bezit nu helemaal geen kleren? 'En hij antwoordende zeide tot hen: Die twee rokken heeft, dele hem mede die geen heeft' (Luk. 3:11). Dat maakt het al een stuk eenvoudiger. Of worden we nu bepaald bij het probleem van onze welvaart? Hoeveel kledingstukken hebben we? Wat zijn we soms aan kleding gehecht. Omdat we die zo mooi vinden. Omdat het zo onze identiteit bepaalt, of onze status. Laten we er netjes en verzorgd uit willen zien, in een stijl die past bij de eerbied en eenvoud van Gods Woord. En dan blijft de vraag: hoeveel staat u af?

► '... en gij hebt Mij bezocht'.

Werk 5: De zieken bezoeken

'Ik heb geen mens'. Dat zei de man die niet bij het badwater kon komen (Joh. 5:7). Dat water was geneeskrachtig. Alleen voor de eerste die het aanraakte, steeds nadat een engel het had beroerd. Maar deze man was geraakt, lichamelijk dusdanig gehandicapt dat hij daar niet zelf kon komen. En hij had niemand om hem te helpen. Hij lag daar al 38 jaar. Op een sabbatdag heeft de Heere Jezus hem bezocht en genezen. Dat laatste wordt niet van ons gevraagd. Zijn wij voor zieke mensen attent en trouw? Mag in onze bezoeken iets worden gemerkt van Zijn ontfermende genade?

Opent uwen mond.

Psalmen in woord en beeld (deel 4)
uitg. De Ramshoorn; 113 blz., € 24,95.

In de zesdelige serie "Psalmen in woord en beeld" verscheen deel 4. In dit deel worden de Psalmen 76 tot en met 100 besproken voor 52 weken. Ds. D.W. Tuinier schreef voor elke week een meditatie. Bij 11 weken treffen we een verklaring aan van C.H. Spurgeon, bij 41 weken van Matthew Henry. Overigens wordt bij week 28 alleen de verklaring van Spurgeon weergegeven. Ook zijn gespreksvragen toegevoegd. Bij week 41 zijn die niet ingevuld. Mooi zijn de door Henk van den Brink gemaakte schilderijen, die de psalmen treffend in beeld brengen. De toelichting daarop is van de hand van M.J. Ruisen. Bij elke psalm is de in hedendaags Nederlands hertaalde psalmberijming van Jacobus Revius opgenomen. Ondanks de verklarende voetnoten bij een aantal woorden blijft deze psalmberijming niet gemakkelijk te lezen. Zeker voor jongeren niet.

Het is ook niet aangegeven of deze uitgave op een speciale doelgroep is gericht. De titel van het boek "Opent uwen mond" is ontleend aan Psalm 81. In de psalmen zie je Gods kinderen in het hart en wordt de weg die de Heere met Zijn volk houdt door David en andere psalmdichters levendig vertolkt. De meditaties van broeder Tuinier zijn daarop gericht. De woorden Gods worden dicht aan het hart gelegd. Onbekeerden worden gewaarschuwd. Ik citeer uit de meditatie bij week 39: 'God zal wraak doen over hen, die God niet kennen en over hen, die het Evangelie ongehoorzaam zijn geweest'. Ook de nodiging tot het heil ontbreekt niet: 'Vandaag is het nog het heden van de genade. Vlucht tot God, Die in Zijn Zoon Zich over u wil ontfermen. Buiten Christus is en blijft God een verte-rend vuur. Ook vandaag'. Jammer dat de uitgave ontsierd wordt door vele fouten. Zo missen soms lidwoorden, kloppen sommige tekstverwijzingen niet, wordt een tekst verkeerd geciteerd, wordt een enkelvoudig werkwoord gebruikt, terwijl het zelfstandig naamwoord in het meervoud staat.

ds. W. Silfhout, Veenendaal

Terugval in het geestelijk leven

En hoe het weer opleeft

Octavius Winslow

uitg. De Banier; 282 blz., € 23,95.

In dit boek behandelt Octavius Winslow in negen hoofdstukken wat verachtering in de genade betekent, welke oorzaken dat kan hebben en hoe de Heere Zijn volk in de genade zal herstellen en daarbij zal bewaren. Als belangrijkste oorzaak wijst hij op de prediking in zijn dagen en zet ons daarmee voor een spiegel in onze dagen, als hij schrijft: 'Dat er van zo'n geestelijke armoede sprake is – op de preekstoel, op het podium, in de pers en in de sociale omgang van christenen – valt niet te betwijfelen; de vraag is alleen: op welke oorzaak moeten wij dit terugvoeren? Wij antwoorden zonder aarzeling: op een gebrekkige theologie, op een valse leer, op lage en oppervlakkige ideeën over Gods geopenbaarde waarheid. Geestelijk verval volgt altijd op de afwijking van de zuiverheid van het geloof. (...) Gebeurt het niet vandaag

de dag dat sommigen de Schriftuurlijke en heilige leerstukken der genade schandelijk achterhouden en anderen deze jammerlijk onderwaarderen? De leerstukken van Gods eeuwige liefde tot Zijn volk, Zijn soevereine genade in hun verkiezing, de onweerstaanbare kracht van de Geest in hun roeping, de vrije rechtvaardiging van hun persoon door de toegerekende gerechtigheid van Christus en de volledige wegneming van hun zonden door Zijn verzoenend bloed, de heilige verplichting om 'matig, rechtvaardig en godzalig in deze tegenwoordige wereld te leven' en de zekerheid van hun uiteindelijke verheerlijking in de toekomstige wereld – zijn dit geen door God geopenbaarde waarheden die op dit moment door het gros van de christelijke belijders en predikers van de preekstoel geweerd en uit ons land verbannen worden? Worden ze niet gezien als iets verachtelijks en ouderwets?' Genoeg stof tot verootmoediging en (dagelijkse) bekering voor predikers, ouderlingen, diakenen, gemeenteleden en Gods kinderen.

ds. B.J. van Boven, De Valk-Wekerom

Kerknieuws

Berichten

SPONSORDINER INLOOPCENTRUM BREDA

Op vrijdag 14 juni kan in het Inloopcentrum De Lichtboei te Breda (Vriesdongen 1) tijdens het maaltijdproject kennisgemaakt worden met evangelist J. Walhout en coördinator T. de Jong. Dit sponsordiner (drie gangen) is er specifiek voor alle vrienden van de classis Dordrecht en allen die De Lichtboei willen steunen. Inloop is om 18.30 uur, aanvang 19.00 uur. Graag aanmelden onder opgave van het aantal personen, per e-mail naar t.dejong@inloopdelichtboei.nl. De kosten van het sponsordiner is een vrije gift. Giften kunnen overgemaakt worden op NL98 RABO 00 150 82 40 76. Het bedrag van de gift kan ook op 14 juni contant betaald worden.

INFORMATIEAVONDEN CGO HBO

Op 12 juni (19.30 uur) houdt CGO Hbo een fysieke informatiebijeenkomst m.b.t. de opleidingen Basis Hbo Theologie (BHT) en Pastoraal Werk (PW). Ook kunt u geïnformeerd worden over het volgen van losse keuzemodules Pastoraat (LMP) of de opleiding tot docent Godsdienst (GL) die in samenwerking met Driestar educatief gegeven wordt. Meer informatie en aanmelden via cgo.nu/hbo-opleiding/voorlichting-2024. Er is gelegenheid voor het stellen van vragen aan huidige studenten. Na de pauze is er een open college. Locatie: collegezaal 0.31 van Driestar educatief, Burg. Jamessingel 2 te Gouda. Online aanwezig zijn is eveneens mogelijk. Vraag een link aan bij secretariaathbo@cgo.nu of bel naar: 06-1530 6751 (maandag t/m donderdag).

Wilt u informatie over de éénjarige of tweejarige opleiding Hebreeuws? Meld u dan aan voor de online voorlichting op 20 juni (19.30 uur). Het secretariaat verstuurt een week voorafgaand een Teamslink.

BEZINNINGSDIENST ANDERE GEAARDHEID

Op zaterdag 15 juni (14.00 uur) houdt de werkgroep voor ouders en familie rondom mensen met een andere geaardheid een landelijke bezinningsbijeenkomst. E.J. Verbruggen spreekt over 'Ouderschap als je kind een kruis draagt'. Aanmelden kan door een e-mail te sturen naar info@stichtingofra.nl. Na aanmelding volgen nadere adresgegevens. Meer informatie op www.stichtingofra.nl

VERKOPINGEN

Hendrik-Ido-Ambacht - Op zaterdag 1 juni (10.00-15.00 uur) is er een gezinsmarkt bij de Ridderhal (Hoge Kade 60) in Hendrik-Ido-Ambacht. De opbrengst is voor de renovatie van de kerk van de Geref. Gemeente.

Krimpen aan den IJssel - Op zaterdag 1 juni (10.00-14.00 uur) wordt in en rond de Sebakerk te Krimpen a/d IJssel (Kon. Wilhelminaplein) een verkoping gehouden. De opbrengst is voor zending, evangelisatie, Israël en Bijbelverspreiding.

Nunspeet - De jeugdvereniging te Nunspeet organiseert op zaterdag 8 juni een rommelmarkt t.b.v. de JBGG-actie. Locatie: Harderwijkerweg 150, Nunspeet.

Scherpenzeel - Op zaterdag 1 juni (10.00-15.00 uur) wordt een gemeentemarkt gehouden bij de Sionkerk te Scherpenzeel (Renes 121). De opbrengst

BEROEPINGSWERK

BEDANKT

voor Kalamazoo (Michigan, VS), ds. P.C. Vlot te Krabbendijke; voor Ridderkerk-Slikkerveer, ds. W. Harinck te Utrecht.

is voor ZGG en JBGG.

Waarde - Op zaterdag 1 juni (9.30-15.00 uur) organiseert de activiteitencommissie in Waarde een actiemarkt (rommelmarkt en opbodverkoop) met activiteiten voor de jeugd. Locatie: het terrein van Goud Grondverzet, Weelweg 10e te Waarde. De opbrengst is voor het bouwfonds.

FIETSTOCHTEN

Werkendam - De zendingscommissie te Werkendam organiseert op zaterdag 1 juni een fietstocht door de Biesbosch. Vertrek tussen 9.00 en 11.00 uur bij kringloop Werkendam, Biesboschhaven Zuid 25a. Kosten € 5,- p.p., € 2,50 per kind, max. € 17,50 per gezin. Opbrengst is voor ZGG.

Zeist - De zendingscommissie van Zeist organiseert op zaterdag 8 juni een fietstocht (30 of 45 kilometer) tussen Zeist en Amersfoort. Inschrijfgeld € 6,- p.p., max. € 30,- per gezin (contant of via QR code). Er zijn twee opstaplocaties: Rehobothkerk, ingang parkeerterrein Bergweg 26, Zeist, of Calvijnschool, Waterdaal 3, Amersfoort. Vertrektijd tussen 10.00 en 12.00 uur. Wilt u een lunchpakket (€ 6,- of € 8,-) bestellen? Geef dit op voor vrijdag 7 juni via ej.driessen@kliksafe.nl. Opbrengst is voor ZGG.

BOEKENMARKT ZEIST

In de Rehobothkerk te Zeist (Bergweg 26) wordt op vrijdag 7 juni (14.00-21.00 uur) en zaterdag 8 juni (10.00-16.00 uur) een tweedehandsboekenmarkt gehouden. Pinautomat aanwezig. Informatie op te vragen via boeken@pzceist.nl, tel. 06-26861691 of www.boeken.pzceist.nl. Opbrengst is voor ZGG.

ZANGAVONDEN

Barneveld - Kerk Geref. Gemeente Centrum, Nairacstr. 24, vr. 7 juni, 19.30 uur, jubileumavond van Bovenstengroep Barneveld, Willem Wessels, orgel; meditatie ds. E.J. Boudewijn; collecte voor Theologische School; graag aanmelden via bsgbarneveld@gmail.com

Rotterdam - Oude Kerk Charlois, zat. 1 juni, 19.30 uur, zangavond van Inloop-en Bijbelhuis In de Gouwstraat, m.m.v. kinderkoren, jongerenkoor en muziekensemble, Peter Wildeman, orgel; leiding evang. M. Rozema; de avond is bedoeld voor wijkbewoners uit Oud Charlois, mee te luisteren via

Kerkdienstgemist.nl

Zaltbommel - Maartenskerk, zat. 8 juni, 19.30 uur, psalmzangavond, André Nieuwkoop, orgel, leiding ds. C. Sonneveld; collecte voor evangelisatie in Tilburg; voor meer informatie en het bestellen van kaarten: naarhetconcert.nl

Kerkdiensten

ZONDAG 2 JUNI 2024

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalburg** 9.30 en 14.30 uur stud. R.T. Michielse; **Aalst** 9.30 en 14.30 uur ds. J.W. Verweij; **Alblasserdam** 16.00 uur ds. C. Sonneveld; **Alphen aan den Rijn** 10.00 en 15.00 uur stud. J. Kroon; **Amsterdam** 15.00 uur ds. J. Beens; **Apeldoorn** 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Arnhem** 10.00 uur ds. W. Silfhout en 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; **Barendrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Centrum** 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; **Benthuzen** 9.30 uur ds. W.A. Zondag en 18.30 uur ds. P. Mulder; **Berkenwoude** 10.00 en 15.00 uur stud. W. de Jong; **Bodegraven** 10.00 uur stud. J. Janse en 19.00 uur ds. G.J. Baan; **Borssele** 14.00 uur ds. G. van Manen en 18.00 uur ds. M. Karens; **Boskoop** 9.30 en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 10.00 en 16.30 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Delft** 18.30 uur ds. B. Labee; **Den Haag-Scheveningen** 15.30 uur ds. J.B. Zippro; **Deventer** 15.00 uur ds. A. Schreuder; **Dirksland** 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; **Doetinchem** 15.00 uur ds. A.T. Huijser; **Dordrecht** 16.45 uur ds. W.A. Zondag; **Drachten** 19.00 uur (Belijdenisdienst) ds. A. Verschuure; **Ede** 9.30 (H.D.) en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; **Eindhoven** 17.30 uur stud. R.T. Michielse; **Emmeloord** 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; **Enkhuizen** 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; **Ermelo** 9.30 en 18.30 uur ds. B.J. van Boven; **Genemuiden** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Goes** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; **Gorinchem** 18.30 uur ds. J.B. Huisman; **Gouda** 9.30 uur ds. G. Clements en 15.30 uur stud.

J. Janse; **Goudswaard** 10.00 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; **'s-Gravenpolder** 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S. Maljaars; **'s-Gravensande** 16.00 uur ds. B. Labee; **Groningen** 10.00 en 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Haamstede** 18.30 uur stud. J.C. Kriekaart; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; **Hendrik-Ido-Ambacht** 9.00 en 16.00 uur ds. M.H. Schot; **Herkingen** 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; **Hilversum** 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoedekenskerke** 10.00 uur ds. C. Harinck; **Houten** 17.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Kampen** (locatie: Bovenkerk, Kampen) 9.30 uur ds. D.W. Tuinier en 15.00 uur ds. J. IJsselstein; **Kesteren** 12.30 en 18.30 uur ds. D. de Wit; **Klaaswaal** 9.30 uur ds. J.J. Tanis en 14.30 uur ds. W.A. Zondag; **Kootwijkerbroek** (locatie: Verlengde Parallelweg 12 te Barneveld) 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 10.00 uur ds. G. Hoogerland; **Krabbendijke** 18.00 uur (H.D.) ds. P.C. Vlot; **Krimpen aan den IJssel** 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Leiderdorp** 10.00 en 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur (Belijdenisdienst) ds. J. IJsselstein; **Lisse** 18.30 uur stud. J. Kroon; **Marknesse** 19.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; **Meeuwen** 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Meliskerke** 9.30 en 19.00 uur ds. A.E. Brijder; **Melissant** 18.30 uur ds. M.H. Schot; **Middelburg-Centrum** 9.30 uur ds. P.C. Vlot en 18.30 uur ds. M. Boersma; **Middelburg-Zuid** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Boersma; **Middelharnis** 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Mijdrecht** 18.30 uur ds. W. Visscher; **Moerkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. H. Brons; **Naaldwijk** 18.30 uur stud. W. de Jong; **Nieuw-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Nieuwdorp** (locatie: Coudorp 41) 9.30 en 18.30 uur ds. G. van Manen en 14.00 uur ds. L. van der Kuijl; **Nieuwe-Tonge** 15.00 uur ds. M. Blok; **Nieuwer Ter Aa** 19.00 uur ds. W. Harinck; **Nieuwerkerk** 9.30 en

15.00 uur stud. J.C. Kriekaart; **Nijkerk** 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nisse** 14.30 uur ds. S. Maljaars; **Nunspeet** 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. A. Schot; **Oostburg** 15.00 uur ds. A.E. Brijder; **Oosterland** 14.30 uur ds. G.J.N. Moens en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; **Oostkapelle** 15.30 uur (Belijdenisdienst) ds. A.P. Baaijens; **Opheusden** 9.30 en 16.00 uur ds. W. Mouw; **Oud-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Oude-Tonge** 14.30 uur ds. H.A. van Zetten; **Oudemirdum** 9.30 en 19.00 uur ds. E. Bakker; **Poederloijen** 9.30 en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; **Poortugaal** 14.30 uur ds. G.J. Baan; **Puttershoek** 14.30 uur ds. K. Boeder; **Rhenen** 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. F. Mulder; **Ridderkerk** 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Rijssen-Noord** 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rijssen-West** 9.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rijssen-Zuid** 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 18.30 uur ds. G. Hoogerland; **Rotterdam-Alexanderpolder** 15.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Rotterdam-Centrum** 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenisse** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; **Scherpenzeel** 10.00 en 18.30 uur ds. J. Beens; **Sint Annaland** 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Sint Philipsland** 14.30 uur (Belijdenisdienst) ds. C. van Ruitenburch; **Sliedrecht** 15.30 uur (H.D.) ds. G. Pater; **Soest** 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. W. Visscher; **Stolwijk** 10.00 en 19.00 uur ds. C. Hogchem; **Terneuzen** 10.00 en 15.30 uur ds. M. Karens; **Terwolde-De Vecht** 14.30 uur (H.D.) ds. P.D. den Haan; **Tholen** 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. C.

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE
TOEKOMSTIGE DATA GELDT:
INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

van Ruitenburg; **Tricht-Geldermalsen** 10.00 en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; **Uddel** 10.00 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Urk** 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; **Utrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; **Veenendaal** 9.30 uur (H.D.) ds. B. Labee en 16.30 uur ds. W. Silfhout; **Vlaardingen** 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. J.M. Evers; **Waarde** 9.30 en 18.00 uur ds. L. van der Kuijl; **Waardenburg** 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; **Wageningen** 10.00 en 18.30 uur ds. J. Schipper; **Werkendam** 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Wierden** 15.00 uur ds. S.W. Janse; **Woerden** 16.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Wolphaartsdijk** 14.00 uur ds. P.C. Vlot; **Zeist** 15.30 uur ds. A.A. Brugge; **Zoetermeer** 10.00 en 18.30 uur ds. J.B. Zippro; **Zwijndrecht** (locatie: Kerkstraat 10, Hendrik-Ido-Ambacht) 11.30 en 18.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Zwolle** 19.00 uur stud. J. Janse.

DINSDAG 4 JUNI 2024

Aalst 19.30 uur (Belijdenisdienst) ds. C. Sonneveld; **Krimpen aan den IJssel** 15.00 uur (huw.bev.) ds. W.J. Karels; **Middelburg-Centrum** 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Nieuwdorp** (locatie: Coudorp 41) 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Ouddorp** 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Oude-Tonge** 19.30 uur ds. J. de Kok.

WOENSDAG 5 JUNI 2024

Aalburg 19.30 uur ds. P. Mulder; **Alphen aan den Rijn** 19.30 uur ds. D. de Wit;

Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schreuder; **Dinteloord** 19.30 uur ds. G. Hoogerland; **Ede** 19.30 uur ds. J.B. Huisman; **Gouda** 19.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Goudswaard** 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Hilversum** 19.45 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoedekenskerke** 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; **Kamperland** 19.30 uur ds. J.J. Tanis; **Klaaswaal** 19.30 uur ds. J.W. Verweij; **Marknesse** 19.30 uur ds. A.J. de Waard; **Nijkerk** 19.30 uur (voor de GBS) ds. A. Verschuure; **Nisse** 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **Oosterland** 19.30 uur ds. C. Hogchem; **Opperdoes** 19.30 uur ds. A. Schreuder; **Oudemirdum** 19.30 uur ds. G. Pater; **Rotterdam-Centrum** 19.45 uur ds. W.J. Karels; **Rotterdam-IJsselmonde** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Scherpenzeel** 14.00 uur (huw.bev.) ds. J. Beens; **Wageningen** 19.30 uur ds. G.J. Baan; **Westkapelle** 19.30 uur ds. M. Joosse; **Westzaan** 19.30 uur ds. J.B. Zippro; **Zeist** 19.30 uur ds. C. Sonneveld; **Zwolle** 19.30 uur ds. F. Mulder.

DONDERDAG 6 JUNI 2024

Alblasserdam 19.30 uur ds. G. Beens; **Barendrecht** 19.30 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Centrum** 15.00 uur (huw.bev.) ds. E.J. Boudewijn; **Bodegraven** 19.30 uur ds. J. IJsselstein; **Brakel** 19.30 uur ds. A. Verschuure; **De Valk-Wekerom** 14.30 uur (huw.bev.) ds. B.J. van Boven; **'s-Gravenpolder** 14.00 uur (huw.bev.) ds. S. Maljaars; **'s-Gravenzande** 19.45 uur ds. P. Mulder; **Groningen** 19.30 uur ds.

J.M. Evers; **Hendrik-Ido-Ambacht** 19.30 uur ds. M.H. Schot; **Kootwijkerbroek** 14.00 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; **Meliskerke** 15.00 uur (huw.bev.) ds. A.E. Brijder; **Nieuwe-Tonge** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Nieuwer Ter Aa** 19.30 uur ds. K. Boeder; **Sliedrecht** 19.30 uur ds. E. Bakker; **Sprang-Capelle** 19.30 uur ds. A. Schot; **Terwolde-De Vecht** 16.00 uur (huw.bev.) ds. P.D. den Haan; **Werkendam** 15.30 uur (huw.bev.) ds. H.J. Agteresch en 19.30 uur (Dovendienst) ds. C. Sonneveld.

VRIJDAG 7 JUNI 2024

Barneveld-Centrum 14.00 uur (huw.bev.) ds. E.J. Boudewijn.

ZATERDAG 8 JUNI 2024

Urk 19.30 uur (voor de GBS) ds. A. Verschuure.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 2 JUNI 2024

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser en 16.00 uur; **Rotterdam** (Gouwstraat 36b) 14.00 uur evang. M. Rozema; **Scheveningen** (Keizerstraat 177) 14.30 uur evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.30 (Bijbeluur) en 16.00 evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Vakantieboerderijtje te huur, tot eind augustus nog enkele weken vrij. Grote tuin en veel privacy, **aan de rand van de Veluwe** in buitengebied van gemeente Epe. (06) 52665013

St. Maartenskerk Zaltbommel
**PSALMZANG
AVOND**
DV zaterdag 8 juni
ANDRÉ NIEUWKOOP orgel
DS. C. SONNEVELT algehele leiding
Bestel kaarten en voor meer informatie:
NAARHETCONCERT.NL

Concerten! 21 juni, St. Maartenskerk Tiel, 19.30 uur. 28 juni, Maria Magdalenakerk Goes, 20.00 uur.
Projectkoor Bethlehem o.l.v. Hanna Jonkers. Presentatie van nieuwe CD.
Orgel: Marien Stouten; piano: Laurène Fierens; trompet: Corné Jonkers; hobo: Heleen Geluk; dwarsfluit: Imma Gerritsen, Marjoke van de Werken.
Spreker 21 juni: Ds. M.T. Al-Chalabi; spreker 28 juni: dhr. A. Weststrate.
Kerk half uur voor aanvang open.
Tevens verkoop nieuwe CD!
Toegang: Volwassenen: € 5,00, kinderen t/m 12 jaar gratis.
Collecte t.b.v. Stichting Bethlehem.
www.projectkoorbethlehem.nl

Bent u ook op zoek naar mooie **raambekleding**? Wij komen vrijblijvend bij u thuis adviseren! We nemen naast veel kleur en stofstalen ook jarenlange ervaring mee. Bel Jan op 06-36294314 of kijk op **wiltraamdecoratie.nl**

Magnesium Complex van NeoLife voor: een goede nachtrust, normale functies van spieren en zenuwstelsel, vermindering van vermoeidheid
GEEN MAGNESIUM = GEEN ENERGIE
Juni-aanb. | Kommie 0634826766
www.naturalhealthproducts.nl

CHRISTUS' NAAM BELIJDEN

ZATERDAG 15 JUNI '24 10.15 - 15.30 UUR
Evenementenhal Gorinchem

WWW.ZENDINGSDAG.NL

Wie wil er van 9 t/m 16 augustus op ons huis passen? Buitengebied Rijssen.
Met zorg voor 3 schapen en 2 honden.
Bij voorkeur echtpaar. 06-17521000

Terlouw Parket Ede, voor het leveren, leggen en renoveren van **houten vloeren**.
Bel Kees Terlouw op 06-24241402
of mail naar info@terlouwparket.nl

Werken waar liefde woont

Cedrah maakt het verschil door een thuis te bieden voor ouderen, vanuit de Bijbelse opdracht om naar elkaar om te zien. Maak jij ook het verschil voor de ander en wil jij tot zegen zijn? Welkom bij Cedrah!

Een greep uit onze vacatures:

Activiteitenbegeleider, huishoudelijk medewerker, (wijk)verpleegkundige, verzorgende-IG, helpende... en meer!

cedrah.nl/werkenbij

Cedrah
Wonen - Zorg - Diensten

Buroinfra
INGENIEURSBUREAU CIVIELE TECHNIEK

ADMINISTRATIEF MEDEWERK(ST)ER

Inhoud van de functie:

- Beheren en verwerken van de facturen;
- Het aanspreekpunt voor de salaris-administratie en externe boekhouder;
- Verantwoordelijk voor de btw-aangifte

Functie-eisen:

- Je werkt nauwkeurig en geordend;
- Je beheerst de Nederlandse taal;
- Kennis van Word en Excel;
- Voor 8 uur per week.

Meer informatie?
www.buroinfra.nl
info@buroinfra.nl
of bel Frans Bart:
06-43833684

Genieten van Hollandse gastrijheid in een Duitse sfeer

Ons hotel beschikt over hotelkamers voor 2 personen tot volledige ingerichte appartementen tot 7 personen. Kom naar het mooiste plekje in het Sauerland.

**buitenpraktijk
Mark.**

Buiten is er ruimte.

Ruimte voor gesprek, ruimte voor jou.

Psychosociaal therapeut
mark@buitenpraktijkmark.nl

+31 (0)6 53 29 69 57
buitenpraktijkmark.nl

AGNITIO

Je kan het!
Maar niet zonder hulp.

hulpverlening-agnitio.nl

0621809118 info@hulpverlening-agnitio.nl

App. te huur in Calpe Spanje, 101 m²
Microklimaat 365 dagen zon.
200 meter strand, boulevard zeezicht.
Eigen parking, zwembad, incl. electra/
water. 5 pers. Info: 0653954653

VAKANTIE in de BETUWE op boerderij-camping DE VIJVERHOF in OMMEREN.
Tevens verhuur accommodaties.
www.campingdevijverhof.nl
0344601973/065708822

Heb jij genoeg van onrust, stress, spanning, gejaagdheid, angst, paniek, somberheid enzovoorts? & Ben jij op zoek naar ontspanning, rust in je hoofd en weer lekker in je vel zitten?

...laten we de oorzaak aanpakken in plaats van de symptomen!

Albert van den Berg
www.ab-coaching.net
0625081102

(Ambts) kostuums
een gevarieerde en stijlvolle collectie voor elke gelegenheid

den Engelsman & van Driel

Voorstraat 15 - Sint-Annaland - Tel. (0166) 65 24 90
www.denengelsmanenvandriel.nl

VERKIEZINGEN 6 JUNI D.V.
STEM CHRISTELIJK
REM EUROPA

sgp.nl/verkiezingen

Europa. Of we het leuk vinden of niet, veel van onze wetten en regels komen uit Brussel.

Samenwerken is goed, maar de EU mag geen superstaat worden. Veel belangrijker nog is dat Gods Woord blijft klinken in het Europees Parlement. Zeker nu ook dáár een gure seculiere wind waait. Denk aan zaken als abortus, huwelijk en gezin en Israël.

Bert-Jan Ruissen (Europarlementslid en lijsttrekker SGP) kan bogen op jaren ervaring en heeft inmiddels een uitstekende reputatie opgebouwd. Degelijk, vrijmoedig en beslist!

Nu de SGP voor het eerst voor de uitdaging staat zelfstandig een zetel te behalen, telt iedere stem en iedere kiezer. Meer dan ooit geldt daarom: laat uw kostbare stem niet verloren gaan!

Kies daarom op 6 juni Deo volente voor een helder klassiek-christelijk weerWoord! Houd Bert-Jan in het Europees Parlement.

Ja, het kan. Met uw stem, en wat meer is: met uw gebed.

SGP

“VERGEET MIJ NIET”

Waar velen in de zomerperiode ontspannen op reis gaan, reizen vluchtelingen zonder hoop op rust en veiligheid. Wilt u in deze periode aan hen denken? Veel noden sneeuwen onder in het nieuws, maar laten we deze mensen nooit vergeten in onze gebeden!

In deze periode vragen we aandacht voor 'vergeten noden' in Myanmar, Haïti en Zuid-Soedan. Deze landen worden geteisterd door geweld, oorlog en honger. Bijzondere Noden helpt waar mogelijk is.

Meer informatie
bijzonderenoden.nl/vergetennoden

NL52 INGB 0000 3074 47 o.v.v. 'vergeten noden'

Te huur in week 30 een prachtige tussenwoning in **Elspeet**. Nabij bos, kerk en centrum. Liefst echtpaar. 0631342681

Vakantiehuisje op de Veluwe 2 pers. in Stroe. Landelijk gelegen. Zoek via Google: natuurhuisje 71906

HULP NA EEN ongeval

Bent u slachtoffer van een ongeval? Heeft u hierdoor schade? DB Letselschade kan u geheel kosteloos begeleiden bij het verhalen van uw schade.

db-letselschade.nl
0252-701108

Als achterom kijken pijn doet en vooruit kijken zorgen geeft...
 Christelijke hulpverlening bij:

- Somberheid
- Verdrach
- Vragen en twijfels
- Opvoeding
- Zorgen in de relatie

Je hoeft het niet alleen te doen!

www.coachpraktijk-EigenWijs.nl
06-15604697
Westmaas - Elspeet

Deel jij onze zorg?

Lees onze verhalen en ontdek of de zorg ook bij jou past.

vooronzorg.nl

Deze campagne is een samenwerking van:
 Cedrah, De Schutse, Huize Winterdijk, RST Zorgverleners, Salem, Elim, Maranatha en Siloah.

**samen
 v
 onze
 zorg**

Kerkelijk Jaarboek 2024*

Met 460 pagina's praktische informatie over de Gereformeerde Gemeenten

NIEUW: Memoryspel

Met foto's van 30 GG-kerkgebouwen!

Te koop op de Zendingsdag (15 juni):
(betaling ter plekke: contant/digitaal) of

Te bestellen via: 0348 489900 /
www.kerkelijkdienstverlening.nl

Prijs jaarboek: € 11,- (excl. verzendkosten)
Prijs memoryspel: € 15,- (excl. verzendkosten)

*i.v.m. AVG-regelgeving alleen verkrijgbaar voor
ldoovleiden van de Gereformeerde Gemeenten

NIEUW Bladmuziek voor orgel
van Willem Rozendaal. Voorspel + koraal bij
elke psalm; deel 1 Ps. 1-20, deel 2 Ps. 21-40.

Prijs per deel € 14,95

Meer info, bestellen of gratis voorbeelden:
wrmuziek@kliksafe.nl

Écht groeien door goed inzicht.

ZAP is jouw partner in groei en inzicht
Administratieve Dienstverlening

*ZAP biedt ook ondersteuning aan kerken.

Verschenen 'Het rampjaar 1672!'
(Jeugd)boek Gods daden in onze
geschiedenis, www.ramshoorn.nl

Ds. G.H. Kerstenschool
Borssele

— We zoeken enthousiaste en bevoegen collega's —

leerkracht middenbouw voor 4 of 5 dagen per week
een **duale student** een **onderwijsassistent**

Schrijf nu je sollicitatiebrief en hopelijk tot snel!

Kijk voor meer informatie op
WWW.KERSTENSCHOOL.NL

Liever werken als invalleerkracht? Dan is solliciteren ook mogelijk.

Bewuste keuze

Colofon

Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. B. Labee
Redacteurs: ds. G.J. van Aalst, J. van 't Hul,
ds. G.W.S. Mulder

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

**Bijdragen van medewerkers, boeken
ter recensie en vragen voor de rubriek
'Vraag en antwoord' naar:**

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk),
berichten en meditaties:**

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgavenkerkdienstenberoepingswerk:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

**Advertenties en familieberichten
aan Verloop drukkerij:**

Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertentiesdienenuiterlijk donderdagvóór
de week van verschijning aangeleverd te
zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-
morgen 9 uur.

Advertenties € 1,90 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
DeSaambinder-abonnemententeWoerden.

Abonnementsprijzen:

voor Nederland: € 15,50 per halfjaar
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165,
USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:

A.C. Kieboom
12093 Sprinkle Road
Vicksburg, MI 49097
T 001 269 720 3533
E saambinder.noordamerika@gmail.com

Enkele handige websites

Gereformeerde Gemeenten:
Algemeen: www.gergeminfo.nl
(doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin:
www.gemeenteengezin.nl
Studenten: www.werkgroepstudenten.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezondenbijdragen, kerknieuws, berichten
en advertenties zonder overleg aan te passen,
in te korten of zonder opgave van redenen niet
te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

01

Een dominee in de gevangenis

Straf

Met rood behuilde ogen zit Lambertus Ledebouer op z'n kamer. Hij heeft straf. En hij heeft het echt verdiend! O, wat is hij dom geweest. Hij heeft gistermiddag een appel gestolen in de winkel enkele straten verderop. En twee weken geleden heeft hij geld gestolen uit de portemonnee van moeder. Hoe heeft hij het kunnen doen!

Vader en moeder zijn heel boos op hem geweest. 'Jongen, jongen', zei vader, 'wat zullen de mensen wel van ons zeggen! Je kunt thuis krijgen wat je wilt, en dan ga jij bij anderen fruit stelen! Ben je daar elf jaar voor geworden. Foei! Morgenmiddag ga je op je vrije middag voor straf op je kamer zitten!' Moeder was zo verdrietig! Met tranen in haar ogen had ze alleen maar gezegd: 'Lambert, vraag vooral de Heere om vergeving voor dit kwaad. Wij willen het je vergeven, maar dat is niet genoeg. Alleen het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden.' O, wat had dát hem diep geraakt. Hij heeft niet alleen zijn ouders verdriet aangedaan, maar de Heere is ook boos op hem! En dat is het aller-allerergste.

Vanmiddag heeft hij eerst weer z'n knieën gebogen toen hij op z'n kamer kwam. Huilend heeft hij gevraagd: 'Heere, wilt U het mij alstublieft vergeven! Ik heb er zo'n spijt van. Ik heb zo'n boos hart. Wilt U me helpen, net als de verloren zoon, en net als Manasse. Mag het ook anders worden in mijn hart? Ik begrijp mezelf niet, Heere. Ik wil graag dominee of zendeling worden, en toch doe ik zulke verkeerde dingen!'

Dat hij nu de hele middag op z'n kamer moet blijven, vindt hij niet eens zo erg. Hij heeft toch geen zin om te gaan spelen. Elke keer weer moet hij denken aan het verhaal van de verloren zoon. Die had het ook helemaal verkeerd gedaan, maar die mocht tóch weer bij z'n vader terugkomen. Zou de Heere zo ook op hem wachten? ♦

vervolgverhaal | J. Kranendonk - Gijssen - uitg. Den Hertog

Signalement

De politie stuurt regelmatig een signalement de wereld in als ze op zoek zijn naar iemand die bijvoorbeeld een overval heeft gepleegd.

In zo'n signalement wordt heel precies beschreven hoe de overvaller eruitziet. Je moet dan denken aan lengte, kledingkleur, huidskleur, brildragend of niet, haardracht. De politie roept met het geven van een duidelijk signalement burgers op in hun omgeving goed rond te kijken. Zo hopen ze tips binnen te krijgen waar de gezochte persoon zich mogelijk ophoudt, zodat deze gearresteerd kan worden.

Een signalement geeft een beschrijving en daardoor herkenning van een persoon. Zo zou jij van jezelf ook een signalement kunnen schrijven. Waar ben jij aan te herkennen? Hoe wil jij door de ander gezien worden? Het signalement van een natuurlijk mens is niet heel fraai. Paulus stelt het volgende signalement vast: onrechtvaardig, onverstandig, God niet zoekend, onbekwaam om goed te doen, praat met onbehoorlijke woorden, vreest God niet, kent de vrede niet (Rom. 3:10-18). Daarmee val je in deze wereld niet op... Sinds de paradijsval voldoen we allemaal en helemaal aan deze beschrijving.

Wat is het signalement van een christen? Dat staat onder andere prachtig verwoord in de Heidelbergse Catechismus: door het geloof aan Christus verbonden, een belijder van Gods Naam, het leven is als een offer voor God aangenaam, een strijder tegen de zonde en de duivel (Zondag 12). In de dagelijkse levenspraktijk zal dit merkbaar, zichtbaar en hoorbaar zijn. Daarmee val je in deze wereld op! Dat zal ook weerstand en wellicht verachting opleveren naar Jezus' eigen woord: ze hebben Mij vervolgd (bespot, versmaad, veracht), ze zullen ook u vervolgen. Kijk er niet vreemd van op dat als je aan dit signalement voldoet je hetzelfde zult ervaren. ♦

Leestip: Heidelbergse Catechismus, Zondag 12, en Filippenzen 3:20-21

L. van der Ham, Krimpen aan den IJssel

Vraag ^{en} antwoord

door
ds. Labee

Van harte vergeven

De vijfde bede van het 'Onze Vader' legt een onlosmakelijk verband tussen het vragen van vergeving van schuld aan de Heere en het bewijzen van vergeving aan de naaste. Hoe moeten we dit verband zien in moeilijke situaties en in een oppervlakkige 'sorry-cultuur'?

Vergeven: dat gaat zomaar niet

In de Heidelbergse Catechismus wordt in Zondag 51 de vijfde bede behandeld: 'En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren'. Het is de tweede keer dat er in ons Troostboek gesproken wordt over vergeving. Eerst in het 'stuk der verlossing' over het tiende geloofsartikel (Vergeving der zonden) uit ons Apostolicum of de Twaalf Artikelen van het Christelijk geloof. Nu opnieuw in het deel dat handelt 'van de dankbaarheid, die men Gode voor de verlossing schuldig is'. De indringende vijfde bede uit het volmaakte gebed van Christus wordt daarin aan de orde gesteld.

De uitleg die de Heidelberger geeft, wijst de weg óók in moeilijke situaties en in de huidige 'sorry-cultuur'. We citeren: 'Wil ons, arme zondaren, al onze misdaden, en ook de boosheid, die ons altijd aanhangt, om des bloeds van Christus wil niet toerekenen, gelijk wij ook dit getuigenis Uwer genade in ons bevinden, dat ons ganse voornemen is onzen naaste van harte te vergeven'.

Graag verwijzen we de vraagsteller voor een uitvoeriger uitleg naar het mooie boek 'Vergeven: dat gaat zomaar niet' van ds. A. Schreuder (De Banier, 2013), waar de weg wordt gewezen in allerlei moeilijke situaties die in de praktijk voorkomen.

Maar de hoofdlijn van onze Catechismus is richtinggevend. Er wordt gesproken over een pelgrim naar Sion die zichzelf - na alle ontvangen genade - benoemt als een 'arme' zondaar. In de doorleeft wetenschap nog altijd een 'misdadiger' te zijn, met altijd aanklevende 'boosheid'... Een bij aanvang verlost zondaar buigt hier en bedelt opnieuw om de toepassing van het bloed van de Borg. De woorden van David uit Psalm 51 vers 3 klinken er zo duidelijk in door: 'Zijt mij genadig, o God, naar Uw

goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden'.

Vergeven: een vrucht van genade

Zondag 51 spreekt vervolgens over 'gelijk wij ook dit getuigenis Uwer genade in ons bevinden'. Welk getuigenis of welke vrucht van genade komt er openbaar? Wel, als de Heere in ons leven kwam en ontdekte aan een hemelhoge schuld, een weg ontsloot buiten onszelf en een blik deed slaan op een schuld-overnemende Borg, dan is er een zekere vrucht. Iets van de gezindheid die in Christus Jezus was, wordt merkbaar. Het is maar een klein beginsel en toch leert een pelgrim naar Sion wat Petrus moest leren van zijn Meester. 'Toen kwam Petrus tot Hem en zeide: Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Jezus zeide tot hem: Ik zeg u, niet tot zevenmaal, maar tot zeventigmaal zevenmaal' (Matth.18:21,22).

We behoeven dat niet voor een ander in te vullen en we mogen er nooit lichtvaardig over spreken. Je naaste moet je maar benadeeld, beledigd, bedrogen of zelfs misbruikt hebben. Wat een misdaden... En toch: als een arme zondaar *zijn* misdaden leert kennen en bewenen, komt er dat verlangen om die vrucht - dat heerlijke voornemen tot vergeven - te mogen kennen in eigen hart en leven. En Christus voegde die ernstige woorden toe aan de vijfde bede: 'Want indien gij de mensen hun misdaden vergeeft, zo zal uw hemelse Vader ook u vergeven. Maar indien gij de mensen hun misdaden niet vergeeft, zo zal ook uw Vader uw misdaden niet vergeven' (Matth. 6:14,15). Lezer(es), mag u het getuigenis van Gods genade kennen? ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.